

УДК 371.211.24:371.15

DOI 10.31651/2524-2660-2018-12-122-129

ХАРЬКОВА Євдокія Дмитрівна,
*кандидат педагогічних наук., доцент, доцент
кафедри дошкільної і початкової освіти
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С.Макаренка*

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Проаналізовано теоретичні основи підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Порушена проблема про умови сучасного розвитку системи дошкільної освіти. Проаналізовано поняття «педагогічна майстерність» у контексті професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів та особливості їхньої діяльності з дітьми дошкільного віку. Обґрунтовано сутність дефініції «педагогічна майстерність вихователя».

***Ключові слова:** педагогічна майстерність; професійно-практичної підготовки; майстерність особистості; педагогічна техніка; педагогічні умови; професійна підготовка; педагогічна взаємодія вихователів та батьків; професійне самовиховання*

Постановка проблеми. У контексті глобалізаційних тенденцій інноваційного розвитку системи дошкільної освіти особливої актуальності набувають проблеми нового змісту професійної підготовки фахівців дошкільних навчальних закладів. Головною метою таких освітніх новацій має стати підготовка конкурентоздатного на ринку праці, висококваліфікованого, професійно компетентного, креативного спеціаліста, який вільно володіє набутими вміннями і навичками, прагне до професійного зростання, соціальної і фахової мобільності.

Напрями оновлення освіти, зорієнтовані на особистісне зростання майбутнього педагога-професіонала, знайшли відображення в законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про вищу освіту», Базовому компоненті дошкільної освіти. Завдання професійної підготовки студентської молоді визначено у Національній стратегії розвитку освіти в Україні на період 2012–2021 років, яка орієнтує систему освіти на використання внутрішніх резервів, її освітнього, наукового та інноваційного потенціалів, структурну перебудову, пошук нових, більш ефективних форм діяльності, спрямованих на активну позицію студента як суб'єкта освітнього процесу.

Аналіз наукової літератури з проблеми дослідження свідчить про багатоаспектність її наукового осмислення. Теоретичні та методичні засади професійно-педагогічної підготовки фахівців дошкільної освіти розкрито у працях Л. Артемової, Є.Белкіної, А.Богущ, Н. Гавриш, Н.Кічук, Л. Коваль, О. Кононенко, К.Крутий, В. Кьона, Н. Лисенко, Н.Манжелій, Т. Науменко, В.Пабат, Т.Поніманської, Л.Покроєвої, О.Поліщук, Т. Танько, Х.Шапаренко, Р.Кондратенко та інших. Шляхи та методи підвищення професійної підготовки обґрунтовували О. Колесник, Г.Беленька, Н.Левінець, Т. Кротова, О. Бурдяєва, І.Слепцова, Т.Танько та інші.

Мета статті – проаналізувати сутність поняття «професійна майстерність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів».

Виклад основного матеріалу. Структура формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів у процесі педагогічної практики, стверджує Л.Кідіна, складається з трьох основних компонентів: мотиваційного, професійно-діяльнісного, особистісно-професійного; змістових блоків, що їх

характеризують, та змісту, що охоплює конкретні компетенції кожного блоку професійної компетентності. Педагогічну практику майбутніх вихователів науковець розглядає як складову професійно-практичної підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів; джерело виховання стійкого інтересу до професійної діяльності; чинник пізнання власних особливостей і здатності до роботи з дітьми раннього та дошкільного віку; важливий засіб формування професійної компетентності. Фундаментально розв'язуючи проблему формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, Л.Кідіна все ж не торкається проблеми професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Зміст професійної компетентності, на думку Т.Кротової, – це єдність особистісного, змістового та професійно-діяльнісного компонентів, це комплексна характеристика особистості, що зумовлює ефективність спілкування вихователів з батьками вихованців. Таким чином, об'єктом дослідження авторки є тільки один компонент, а саме – професійна компетентність з чотирикомпонентної структури професійної майстерності фахівця [7].

Акцентуючи увагу на проблемі формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу, Х.Шапаренко стверджує, що професійна компетентність як багатоаспектне утворення забезпечується синтезом тісно взаємопов'язаних структурних компонентів: особистісного, змістово- процесуального, рефлексивно-оцінювального, креативного, що забезпечують у своїй взаємодії продуктивну педагогічну діяльність і професійне акмеологічне зростання майбутнього педагога. На нашу думку, авторці доречно було б розглянути у контексті акмеологічного підходу й зростання майстерності вихователів, бо саме – це вершина професійного зростання майстерності особистості [11].

Важливим показником професійної майстерності фахівця, як свідчать наукові джерела, є вміння користуватися педагогічною технікою. Саме тому ми звернулись до висновків дослідження Л.Загородньої, яка стверджує, що структура педагогічної техніки вихователя дитячого садка налічує три основні групи вмінь:

1) *уміння самопрезентації педагога*: уміння створювати естетично виразний і привабливий зовнішній вигляд – постава, одяг, взуття, зачіска, макіяж, парфуми; уміння невербальної взаємодії – міміка, пантоміміка, жестик, візуальний контакт; уміння психотехніки – аналіз і керівництво психофізичним станом свого організму завдяки рефлексії; розуміння психічного стану вихованців завдяки соціальній перцепції та емпатійності; вміння адекватно виявляти свої почуття; логічна послідовність виконання дій та вибір темпу своєї діяльності; вміння вербальної взаємодії – техніка мовлення: дихання, дикція, голос, темпоритм; володіння комунікативними якостями мовлення – правильність, виразність, ясність, точність, стислість, доцільність, пестливість;

2) *уміння взаємодіяти з вихованцями*: психолого-педагогічні – аналітичні, проєктивні, конструктивні, організаційні, комунікативні; фахово-методичні вміння – навчати малюванню, ліпленню, конструюванню, організувати різні види діяльності в дошкільному закладі; в) спеціальні вміння – малювати, співати тощо; творчі вміння – генерувати нестандартні ідеї, використовувати спеціальні прийоми й алгоритми технології творчості ТРВЗ у процесі розв'язання професійних задач, організувати творчу діяльність вихованців, тощо;

3) *вміння самовдосконалювати педагогічну техніку*: аналітичні – аналізувати та оцінювати рівень сформованості своєї педагогічної техніки, встановлювати причини недостатньої сформованості тих чи інших умінь; проєктивно-конструктивні – вміння поставити мету, розробити план або програму вдосконалення педагогічних умінь, дібрати ефективні методи та засоби, адаптувати їх до індивідуальних можливостей і потреб; гностичні – здійснювати цілеспрямований пошук необхідної інформації щодо поновлення знань про певне вміння та ефективні способи його вдосконалення; спонукально-організаційні – організувати реалізацію створеної програми чи плану вдосконалення своїх

умінь, мобілізуючи при цьому свою волю, увагу [5].

Ми погоджуємось з авторкою, що доцільне поєднання різноманітних методів, зокрема інтерактивних – рольова гра, обговорення в малих групах, робота парами, презентація студентських ідей та творчих вправ і завдань – написання казок, сценаріїв для лялькових вистав, складання загадок, кросвордів, розробка конспектів занять тощо сприяє кращому засвоєнню педагогічних знань, виробленню на їх основі професійних умінь, формуванню установки на самостійне і творче застосування в практичній діяльності. Становлення професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів неможливе без підготовки майбутніх фахівців до прогностичної діяльності.

Саме тому ми звернулись до висновків дослідження Г.Борин, яка зазначає, що ефективність зазначеної діяльності залежить від таких педагогічних умов: мотиваційно-ціннісного ставлення до оволодіння прогностичною діяльністю; поетапністю формування прогностичної діяльності; впровадження контекстного навчання; узгодженості дидактико-методичної підготовки з вимогами прогностичного підходу до процесу навчання майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів; моніторингу якості процесу підготовки до прогностичної діяльності [3]. Ми погоджуємося з авторкою, що «прогностична діяльність вихователя дошкільного навчального закладу», – це діяльність, що визначається ціннісним цілепокладанням, передбачає здійснення системної діагностики у професійній роботі, випереджувальне планування педагогічної проблеми, прогнозування шляхів її розв'язання з використанням моделювання, проектування й конструювання технології досягнення передбачуваного результату й упровадження її у процес управління особистісним розвитком, навчанням й вихованням дітей дошкільного віку в умовах дошкільного навчального закладу, що зумовлює результат означеної діяльності – прогностичну компетентність. А прогностична компетентність, за переконанням Н.Давкуш, є інтегральною якістю особистості вихователя, що визначає складне індивідуально- психологічне, поліфункціональне утворення професійних теоретичних знань, ціннісних установок, особистісних якостей і практичних умінь педагога у сфері педагогічного прогнозування дошкільної освіти, а також мотиваційно-ціннісного ставлення до прогностичної діяльності, прагнення до планування власного професійного самовизначення та особистісного розвитку дітей дошкільного віку. Важливим показником професійної майстерності фахівця, як свідчать дослідження, є риторична культура.

Однак, як зазначає В.Тарасова, її формуванню не надається належна увага у системі професійної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти і, перш за все – умінню спілкуватися з дітьми та їх батьками. Для нашого дослідження важливим є висновок про сукупність критеріїв та показників рівнів сформованості досліджуваного авторкою утворення, серед яких вона виокремлює мотиваційний, мовленнєвий, когнітивний, процесуальний, особистісний критерії з відповідними показниками рівнів їх сформованості. Становлення професійної майстерності майбутніх вихователів неможливе без формування вмінь роботи у процесі навчання з сім'ями вихованців і у сім'ях. Саме тому ми звернулись до висновків дослідження Л.Завгородня, яка розробила і обґрунтувала критерії і показники готовності до такої взаємодії: педагогічну компетентність (знання з теорії та історії педагогіки, загальної та дошкільної психології, історії функціонування інституту домашніх вихователів, знання педагогічних технологій та стратегій виховання й навчання; вміння організувати навчально-виховний процес в умовах сім'ї, готовність до визначення оптимального змісту, форм та методів згідно об'єктивних умов); соціально-правову компетентність (елементарні законодавчо-правові знання у контексті використання їх у професійній діяльності; вміння визначати власний соціальний статус, стримано реагувати на психоемоційний стан членів сім'ї; усвідомлення необхідності соціалізації дитини, що виховується в умовах сім'ї); комунікативну компетентність (емпатія; вміння спілкуватися із членами родини; уміння активізувати учасників

навчального процесу), імпровізаційні уміння (творче оволодіння технологіями індивідуального навчання та виховання дитини у домашніх умовах; вміння імпровізувати, використовувати спеціальні педагогічні здібності; оперативно реагувати на незаплановані зовнішні впливи, створювати оптимальні умови освітнього процесу, що стабілізуватимуть психоемоційний стан дитини) [5].

У цьому ж контексті вміння майбутніх вихователів працювати з неблагополучними сім'ями (чому присвячено дослідження Т.Жаровцевої) ми розглядаємо як важливий чинник комплексу властивостей особистості, значущих для формування професійної майстерності. Авторкою підтверджено, що готовність майбутніх педагогів дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями є невід'ємною складовою професійної підготовки, що забезпечує: знання про сім'ю і дитину; вміння взаємодіяти з дітьми і батьками, надавати педагогічну та психологічну допомогу, діагностувати й корегувати педагогічний процес як у неблагополучній сім'ї, так і в дошкільному закладі освіти з дітьми з таких сімей [4]. Розглядаючи готовність майбутніх педагогів до цієї роботи, науковець стверджує, що це – цілісна система стійких інтегративних особистісних утворень, що є індивідуальними для кожного студента і дозволяють йому забезпечити в процесі педагогічної діяльності взаємодію з дітьми та їхніми батьками [4].

Педагогічними умовами формування такої готовності є: впровадження кредитно-модульної системи; забезпечення рефлексії студентів; педагогізація взаємодії вихователів з неблагополучними сім'ями на основі інтерактивного підходу; конструювання особистісно зорієнтованих технологій підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти; міждисциплінарна інтеграція змісту вищої педагогічної освіти; оволодіння діагностичною діяльністю при організації педагогічної підтримки неблагополучних сімей. Дані, одержані Г.Борин, про готовність майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей раннього віку як інтегральною якістю особистості, що забезпечує результативну взаємодію педагога з батьками і містить професійно- педагогічні погляди та переконання, емоційно-вольову сферу особистості, професійні знання, вміння й прагнення працювати з батьками в сучасних умовах, самооцінку, етичну, правову культуру педагога, проаналізовано нами в аспекті формування професійних знань, умінь та навичок. Ми згодні з авторкою, що забезпечення підготовки до самоаналізу професійно- особистісних якостей, формування вмінь моделювання майбутньої професійної діяльності сприяють ефективності підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей раннього віку [3].

Важливість сформованих у студентів умінь з батьками дітей дошкільного віку зумовило нас проаналізувати (з проєкцією на наше дослідження) підготовку майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку (А.Залізник). Авторкою з'ясовано сутність поняття «готовність» майбутнього вихователя до роботи з батьками з проблем морального виховання дітей старшого дошкільного віку, що є важливим для нашого дослідження, у такій редакції: готовність майбутнього вихователя до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку – це складне особистісне утворення, що містить всебічні знання суті морального виховання старшого дошкільника, характеризується застосуванням необхідних професійно-педагогічних умінь та навичок, містить особистісні якості, що забезпечують високі результати взаємодії вихователів з батьками. А дефініцію «педагогічна взаємодія вихователів та батьків» А.Залізник визначає як процес погоджених впливів, гармонійних стосунків, що підпорядковані спільній меті, яка реалізується в спілкуванні «на рівних» та в спільній педагогічній діяльності щодо морального виховання старшого дошкільника [6]. Ми погоджуємося з авторкою, що необхідними педагогічними умовами підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку є такі: побудова педагогічного процесу із врахуванням результатів педагогічної діагностики готовності студентів дошкільних напрямів; оновлення змісту навчальних дисциплін та використання експериментального

спеціалізованого навчального курсу; збагачення досвіду співпраці майбутніх вихователів з батьками з морального виховання старших дошкільників у дошкільному закладі під час педагогічної практики.

Вирішуючи проблему формування професійної майстерності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, ми спиралась на висновки наукових досліджень Н.Слайко, яка, обґрунтовуючи проблему готовності майбутніх вихователів до взаємодії з дітьми дошкільного віку стверджує, що така взаємодія є педагогічним феноменом, в основі якого лежить особлива форма організації спільної діяльності і обміну діями між дорослим і дітьми як суб'єктами педагогічного процесу [10]. Фактично науковець вирішує проблему формування одного з чотирьох компонентів професійної майстерності, а саме – педагогічної техніки як взаємодії з педагогічним та дитячим колективами. Формування готовності майбутніх вихователів до взаємодії з дітьми науковець розглядає у межах потребнісно-мотиваційного, комунікативно-технологічного, операційно-дієвого, інтелектуально-пізнавального, емоційно-вольового і оцінно-атрибутивного компонентів, кожен із яких характеризується певною сукупністю знань, умінь і навичок, особистих якостей і ціннісних стосунків. За дослідженням авторки, наявність і високий рівень розвитку цих компонентів є основою для успішної професійної діяльності вихователів, для зростання їхньої майстерності.

За науковими висновками Н.Слайко, які є важливими і для нашого дослідження, готовність майбутніх вихователів до взаємодії з дітьми забезпечується сукупністю педагогічних умов, серед яких: використання форм, методів і засобів, що зумовлюють ефективне формування компонентів готовності; спеціальне навчання майбутніх вихователів технології взаємодії з дітьми; цілеспрямоване керівництво з боку методиста з педагогічної практики і досвідченого вихователя педагогічною діяльністю студентів у період педагогічної практики; взаємозв'язок теоретичної підготовки педагога-дошкільника з його практичною діяльністю; орієнтація майбутніх вихователів на системне бачення педагогічного процесу при самостійному проектуванні взаємодії з дітьми [10].

Концепція формування і розвитку професійної майстерності особистості передбачає її спрямованість на саморозвиток, самоактуалізацію, самовдосконалення, досягнення вершин професіоналізму у сфері педагогічної діяльності. Тому, дослідження О.Падалко, у якому розкрито комплекс умов ефективного функціонування організації професійного самовиховання майбутніх педагогів, яку він розглядає як систему, що має роль засобу перебудови процесу їх фахової підготовки на засадах гуманізації й демократизації, є дуже важливим і значущим для вирішення досліджуваної нами проблеми. Професійне самовиховання, з чим ми повністю згодні, автор визначає як саморух особистості до професійної самореалізації, усвідомлений процес здійснення майбутнім педагогом сукупності творчих дій, що базуються на єдності його свідомості й самосвідомості і спрямовані на оволодіння ним інтегральною готовністю до педагогічної діяльності – психологічною, практичною, готовністю до самовдосконалення після закінчення навчального закладу [9].

Вирішуючи проблему формування професійної майстерності у процесуальному та результативному аспектах, ми звернулись до висновків дослідження В.Бенери, присвяченому формуванню пізнавальної самостійності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Вважаємо, що пізнавальна самостійність як складна інтегральна характеристика особистості, за визначенням В.Бенери, містить власно ті особистісні характеристики (готовність до саморозвитку, відповідальність, прагнення до успіху та інші), які можуть бути сформовані у процесі професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів та які й мають зумовити у процесуальному аспекті самоактуалізацію, самовдосконалення та саморозвиток особистості [1].

У процесі нашого дослідження ми враховували, що визначені дослідницею умови ефективно впливають на формування пізнавальної самостійності студентів у процесі

різних типів навчально-пізнавальної діяльності і у таких моделях навчального процесу, де студенти вже набули певного обсягу психологічних та педагогічних знань і уявлень, а також деякого досвіду педагогічної діяльності. У моделях, що вибудовуються на початковому рівні психолого-педагогічної підготовки, реалізовані умови діють ефективно, якщо у студентів яскраво проявляється готовність до саморозвитку і самовдосконалення.

Дані, одержані О.Падалкою про педагогічні цінності як цілісної, сутнісної, інтегральної характеристики особистості педагога-професіонала і які є умовою й передумовою ефективної професійної діяльності, узагальненим показником професійної компетентності вихователя та метою професійного самовдосконалення [9], проаналізовано нами в аспекті формування гуманістичної спрямованості особистості як сукупності ідеалів, цінностей, переконань. Ми згодні з авторкою, що саме забезпечення позитивної мотивації студентів до навчально-виховного процесу; системне залучення студентів до практично зорієнтованої діяльності, що модулює майбутню професійну діяльність; розроблення й упровадження в процес фахової підготовки майбутніх вихователів спеціального курсу, який розкриває зміст та шляхи реалізації педагогічних цінностей; формування в студентів педагогічної рефлексії, забезпечує ефективність пріоритетних педагогічних цінностей майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів.

Аналізуючи стан досліджуваної нами проблеми у педагогічній теорії, ми звернулись також до наукових досліджень, що фрагментарно висвітлюють окремі аспекти формування професійної майстерності, не торкаючись при цьому її у цілому. Насамперед, дослідження Н.Колосової, котра поняття педагогічної підтримки дітей дошкільного віку розглядає як основоположний принцип всієї гуманістично орієнтованої системи освіти (всіх її суб'єктів), що передбачає організацію взаємодії дорослого і дитини дошкільного віку; Н.Сайко, яка досліджуючи проблему професійно-педагогічної підготовки майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку, приходять до висновків, з якими ми повністю погоджуємось, а саме: професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку – це цілісний процес, що вміщує оволодіння професійними педагогічними знаннями і уміннями про інтеграцію дитини у соціальне середовище, формування у неї елементів світогляду.

Висновки. Проаналізувавши теоретичні аспекти підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів, можна зазначити, що означена проблема є актуальною в сучасних умовах розвитку системи освіти. Науковці звертаються до різних компонентів підготовки майбутніх вихователів ДНЗ, однак проблеми формування професійної майстерності майбутніх фахівців як комплексного утворення особистості вони не торкаються, а відтак вона ще не стала предметом окремого дослідження для майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів. Для виокремлення сутності та меж досліджуваної проблеми звернемось, перш за все, до аналізу понятійного апарату дослідження в контексті його становлення та розвитку, чому присвячено наступний підрозділ.

Список використаної літератури та джерел:

1. Бенера В. Є. Формування пізнавальної самостійності в майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів засобами інтелектуальної гри автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В. Є. Бенера. - Київ, 2003. - 23 с. Богуш А. М. Компетентніший підхід у підготовці майбутніх фахівців дошкільної освіти у вищому навчальному закладі / А. М. Богуш // Реалізація європейського досвіду компетентнішого підходу у вищій школі України: матеріали метод. семінару (НАПН України, Інститут педагогіки НАПН України). - К.: Педагогічна думка, 2009. - С. 271-281.

2. Борин Г.В. Організаційно-педагогічні умови підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками дітей раннього віку: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04 / Г.В.

Борин; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. - Т., 2009. - 20с.

3. Жаровцева Т. Г. Теоретико-методичні засади підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти до роботи з неблагополучними сім'ями: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня доктора пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Т.Г.Жаровцева. – Одеса, 2007. — 43 с.

4. Загородня Л.П., Тітаренко С.А. Педагогічна майстерність вихователя дошкільного закладу: навч. посібник / Л.П. Загородня, С.А. Тітаренко. - Суми: Університетська книга, 2010.- 319 с.

5. Залізняк А.М. Підготовка майбутніх вихователів до роботи з батьками з морального виховання дітей старшого дошкільного віку: автореф. дис.на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / А.М.Залізняк.-К., 2009.-22с.

6. Кідіна Л. М. Психолого-педагогічний супровід педагогічної практики майбутніх вихователів ДНЗ / Лілія Михайлівна Кідіна // Вісник післядипломної освіти: зб. наук. праць. – Київ, 2010. – Вип. 1 (14). Ч. 2. – С. 183–189.

7. Кондратенко Р.В. Формування педагогічної компетентності майбутніх вихователів з методики фізичного виховання дітей / Р.В. Кондратенко // Дошкільна освіта: проблеми, пошуки, інновації : зб. наук. і навч.-метод. пр. – Вип. 5. – Кривий Ріг : КПП ДВНЗ «КНУ», 2015. – С. 23-26.

8. Падалка О.І. Формування пріоритетних педагогічних цінностей у майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О.І.Падалка.- Вінниця, 2015.- 20с.

9. Сайко Н. О. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вихователів до соціалізації дітей дошкільного віку : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Н.О.Сайко. - Київ, 2004. -21 с.

10. Шапаренко Х.А. Формування професійної компетентності майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів на засадах акмеологічного підходу : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Х. А. Шапаренко; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г.С.Сковороди. - Х., 2008. - 20 с.

11. Швець Т.А. Особливості становлення поняття «професійна майстерність майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів» / Т.А.Швець // Педагогічний альманах: Збірник наукових праць / ред.кол. В.В.Кузьменко (голова) та ін.- Вип.13.- Херсон:РПО, 2012.- С.210-204.

References:

1. Benera, V. Ye. (2003). *Formation of cognitive autonomy in future teachers of preschool education institutions by means of intellectual game* (PhD thesis abstract) Kyiv (in Ukr.).

2. Bohush, A. M. (2009). Competence approach in training of future specialists of preschool education at the higher education institution. *Implementation of the European experience of competence approach in higher education in Ukraine: proceeding of method. seminar* (NAPS of Ukraine, Institute of Pedagogics of NAPS of Ukraine), (pp. 271-281). K.: Pedagogical Thought (in Ukr.).

3. Boryn, H. V. (2009). *Organizational-pedagogical conditions of training future teachers for work with parents of young children* (PhD thesis abstract). Ternopil (in Ukr.). Zharovtseva, T. H. (2007). *Theoretical and methodological foundations of training of future specialists in preschool education for work with dysfunctional families* (DSc thesis abstract). Odesa (in Ukr.).

4. Zahorodnia, L.P., Tytarenko, S. A. (2010). *Pedagogical skills of the teacher of a preschool institution*. Sumy: University Book (in Ukr.).

5. Zalizniak, A. M. (2009). *Preparation of future teachers for work with parents on moral education of children of senior preschool age* (PghD thesis abstract). Kyiv (in Ukr.).

6. Kidina, L. M. (2010). Psychological and pedagogical support of pedagogical practice of future teachers of PEI. *Visnyk of pislidyplomnoi osvity (Bulletin of postgraduate education), Issue 1 (14), Part 2*, 183-189 (in Ukr.).
7. Kondratenko, R.V. (2015). Formation of pedagogical competence of future teachers on the method of physical education of children. *Doshkilna osvita: problem, poshuky, innovatsii (Preschool education: problems, searches, innovations)*, 5, 23-26 (in Ukr.).
8. Padalka, O. I. (2015). *Formation of priority pedagogical values in future teachers of preschool education institutions* (PhD thesis abstract). Vinnitsia (in Ukr.).
9. Saiko, N. O. (2004). Professional-pedagogical preparation of future teachers for socialization of children of preschool age (PhD thesis abstract). Kyiv (in Ukr.).
10. Shaparenko, Kh. A. (2008). *Formation of professional competence of future teachers of preschool education institutions on the basis of the acmeological approach* (PhD thesis abstract). Kharkiv (in Ukr.).
11. Shvets, T. A. (2012). Features of formation of the concept of –professional skills of future teachers of preschool education institutions. *Pedahohichnyi almanakh (Pedagogical almanac)*, 13, 210-204 (in Ukr.).

Kharkova Y. Formation of professional skills of future teachers of preschool education institutions

Having analyzed the theoretical foundations of training of future teachers of preschool education institutions, we noted that the issue raised was relevant and significant in the context of current development of the education system. We have analyzed the concept of –pedagogical skills in the context of training future teachers of preschool education institutions and the peculiarities of their activity with preschool children. On the basis of theoretical analysis, the essence of the definition of –teacher’s professional skills is substantiated as a holistic, dynamic, integrative personality formation that is humanistically oriented, professionally competent, capable of creativity, reflexivity and effective interaction with children’s and pedagogical teams.

In the course of analysis we have come to the conclusion that the effectiveness of forming professional skills of future teachers of preschool education institutions should provide the following pedagogical conditions: purposeful formation of students’ positive motivation for mastering professional skills and self-development orientation, as well as self-perfection on a continuous reflexive basis; mastering by future teachers of a system of knowledge on professional skills and acquiring skills for their practical application; introduction of a set of traditional and innovative forms and methods into a coherent system of future teachers’ training.

The analysis of teaching and methodological provision of professional training of future teachers of preschool education institutions makes it possible to conclude that developed teaching manuals, aimed at deepening knowledge and developing skills of future teachers to work with preschoolers, can be supplemented with certain practical materials with the aim of improving formation of professional skills of future specialists in preschool education.

Key words: pedagogical skills, professional-practical training, personality skills, pedagogical technique, pedagogical conditions, professional training, pedagogical interaction of teachers and parents, professional self-education.

*Одержано редакцією 17.10.2018
Прийнято до публікації 31.10.2018*